

РЕКОМЕНДАЦІЇ

слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань цифрової трансформації на тему: «Як поширити базові інструменти е-демократії на всі територіальні громади»

Електронна демократія є однією зі стратегій підтримки демократії, демократичних інститутів, демократичних процесів і поширення демократичних цінностей.

Е-демократія дозволяє посилити участь та залучення громадян на усіх рівнях публічного життя, покращує прозорість демократичних процесів прийняття рішень та покращує зворотну реакцію органів влади на звернення громадян.

На разі до інструментів е-демократії в Україні можливо віднести електронні петиції, бюджет участі або громадський бюджет, електронні декларації, портали відкритих даних, освітні портали тощо.

Розвиток е- демократії є невід'ємною частиною відкритих даних. В Україні до початку збройної агресії росії та оголошення воєнного стану вже сформувалась потужна спільнота електронної демократії, а інструменти електронної демократії широко впроваджувались як на національному, так і на місцевому рівнях. Станом на 2021 рік Україна входила в двадцятку країн з найкращим розвитком електронної демократії і мала на меті зайняти одне з перших місць в рейтингу ООН по E-DEM.

Війна вплинула на окремі процеси демократизації суспільного життя, однак навіть у надскладних умовах важливо не зупиняти розвиток сфери цифрової демократії. Електронне урядування та цифрові послуги залишилися актуальними, ефективними інструментами державного управління, вони залишаються найкращим прикладом стійкості та спроможності української держави. Під час війни розвиток "Держави у смартфоні" лише прискорився, кількість користувачів цифрових послуг сягнула майже 12 мільйонів громадян, а цифрові технології виявилися одними з найефективніших інструментів у вирішенні ключових проблем країни.

З іншого боку, за час війни в суспільстві накопичилися питання щодо функціонування електронної демократії та прозорості діяльності органів влади в наслідок обмеження інформації стосовно роботи парламенту та інших державних органів, що було зумовлено необхідністю вжиття заходів з метою забезпечення національної безпеки і стабільності в роботі інститутів влади під час війни.

Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах

воєнного стану» № 263 від 12 березня 2022 року Міністерством цифрової трансформації України, як держателем Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, було тимчасово призупинено роботу порталу з метою забезпечення здоров'я та життя населення, а також захисту інтересів національної безпеки держави.

Проаналізувавши всі набори даних, які знаходяться на порталі на виконання приписів, рекомендацій Служби безпеки України, Міністерства цифрової трансформації України, як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в сфері відкритих даних, з 1 серпня 2022 року відновило роботу Єдиного державного веб-порталу відкритих даних та рекомендувало розпорядникам інформації, визначеним у Додатку до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» № 835 від 21 жовтня 2015 року, що регламентує сферу відкритих даних в Україні, здійснювати оприлюднення інформації на порталі в тому обсязі, який було визначено Міністерством цифрової трансформації України.

Також Міністерство цифрової трансформації України визначило перелік наборів даних, публікація яких здійснюється та не здійснюється під час дії правового режиму воєнного стану. Разом з тим, розпорядники інформації, всупереч вимогам Закону України «Про доступ до публічної інформації», постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 не здійснюють оприлюднення (оновлення) публічної інформації у формі відкритих даних на порталі.

Обговоривши питання «Як поширити базові інструменти е-демократії на всі територіальні громади», учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань цифрової трансформації **рекомендують:**

Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації:

1. Забезпечити контроль за виконанням цих Рекомендацій слухань у Комітеті.

Кабінету Міністрів України:

1. Доручити розпорядникам інформації, визначеним в додатку до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835, невідкладно (але не пізніше одного місяця з дня отримання доручення) опублікувати на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, набори даних визначені в додатку до зазначеного Положення (з урахуванням рекомендацій Міністерства цифрової трансформації України, за наявності).

2. Провести в місячний термін аудит виконання розпорядниками інформації вимог Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню

у формі відкритих даних, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 в частині публікації на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних наборів даних, визначених в додатку до Положення (з урахуванням рекомендацій Міністерства цифрової трансформації України).

3. Доручити Міністерству юстиції України відновити публікацію у формі відкритих даних набору даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних «Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» виключивши з нього інформацію, яка потенційно може бути використана державою-агресором на шкоду інтересам національної безпеки України (відомості про стратегічні підприємства, військові частини та інші підприємства (об'єкти) які належать до критичної інфраструктури).

4. Доручити Державній податковій службі України спільно з Міністерством цифрової трансформації України опрацювати питання оприлюднення наборів відкритих даних, на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, розпорядником яких є Державна податкова служба України згідно з переліком наборів даних визначених в розділі "ДПС" додатку до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015р. № 835, з урахуванням обмежень, пов'язаних з дією на території України правового режиму воєнного стану.

5. Розробити та впровадити Стратегію розвитку е-демократії, з урахуванням поточної ситуації, яка склалася в державі, в якій визначити:

- загальну політику розвитку та пріоритетні типи інструментів е- демократії, що дозволять найбільш ефективно забезпечувати захист прав і свобод громадян в умовах воєнного стану, а у подальшому подолати наслідки війни;

- засади та порядок впровадження інструментів е-демократії для громад;

- порядок використання різних джерел фінансування для розвитку е- демократії;

- стандартизацію інструментів е-демократії для різних типів користувачів;

- засоби стимулювання розвитку інновацій та впровадження їх до практичного використання.

Міністерству цифрової трансформації України:

1. Спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань цифрової трансформації утворити робочу групу з питань напрацювання змін до чинного законодавства, якими будуть врегульовані питання використання штучного інтелекту та забезпечення дотримання та поваги прав і основоположних свобод людини, при використанні штучного інтелекту.